

МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНІВ**Л.Ю. Матвійчук, М.І. Лепкий, І.В. Тищук**Луцький національний технічний університет, kalishl.y@gmail.com

Туристичний потенціал є частиною природно–ресурсного потенціалу і визначається як здатність розвіданих та експлуатаційних природних туристичних ресурсів сприяти відтворенню здоров'я людей, їхньому відпочинку, фізичному, інтелектуальному та духовному розвитку. Зважаючи на зазначене, вважаємо за доцільне розглядати процеси використання туристичного потенціалу регіонів на предмет раціональності.

Так, для визначення ключових ознак раціонального використання туристичного потенціалу регіонів виділено критерії раціональності трьох спрямувань. До першої групи запропоновано відносити критерії, які є характерними як для процесу використання, так і для охорони туристично–рекреаційного потенціалу регіонів, а саме: збалансованість, оптимальність, інноваційність, комплексність. До другої групи критеріїв запропоновано відносити ті, що характеризують наявність ознак раціональності, які притаманні процесам використання туристично–рекреаційного потенціалу регіонів, а саме: рентабельність, туристична місткість, конкурентоспроможність, невиснажливість використання туристичних ресурсів. До критеріїв третьої групи, що характеризує раціональну охорону туристичного потенціалу регіонів, запропоновано відносити відтворення, результативність, безпеку та екологічність.

За результатами аналізу доведено, що метою розвитку туризму в Україні є формування механізмів які створюють сприятливе організаційно–правове й економічне середовище, формують конкурентоспроможний на світовому ринку вітчизняний туристичний продукт на основі ефективного використання природного та історико–культурного потенціалу, забезпечення соціально–економічних інтересів і екологічної безпеки України.

На думку Галушкіної Т.П., екологічні проблеми повинні вирішуватися у контексті трансформації ринкових процесів, а ключовою задачею економічної політики в сучасних умовах є поживлення виробництва та інвестицій, виведення народного господарства на траєкторію сталого розвитку, що передбачає реалізацію політики цілеспрямованого сприяння розвитку ефективних вітчизняних виробництв, національного екокапіталу, активної підтримки становлення вітчизняної конкурентоспроможної економічної і екологічнобезпечної системи. Також, за висновками науковця, складними, а часто і суперечливими процесами економічного розвитку є відпрацювання чутливого економічного механізму регулювання [1, с. 60–97].

Зважаючи на те, що безпека використання та охорони туристичного потенціалу регіонів характеризує нижню межу задоволення туристичних потреб, а сталий розвиток – їх верхню межу, доцільним є розгляд процесів використання та охорони туристичних ресурсів через призму критеріїв сталого розвитку [2].

Практичні кроки щодо досягнення еколого–економічної безпеки використання туристично–рекреаційного потенціалу регіону потребують глибокого теоретичного аналізу, осмислення та обґрунтованості суті і змісту цього поняття. У цьому контексті доведено, що еколого–економічна безпека являє собою цілеспрямований комплекс заходів та засобів раціонального використання туристичного потенціалу територій, який характеризується стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, а також визначає ступінь захищеності туристично–рекреаційних об'єктів та регіонів від можливих порушень та екологічних ушкоджень [3].

Результати дослідження існуючих механізмів забезпечення еколого–економічної безпеки використання туристичного потенціалу регіонів дозволили виявити і узагальнити сучасні проблеми використання туристичних ресурсів. Зокрема, відсутність кадастру туристичних ресурсів не дозволяє вести на високому рівні їх облік і контроль, що призводить до понаднормового їх використання і як результат – погіршення їх екологічного стану та зниження економічних показників туристичної галузі в регіоні, що негативно впливає на економіку держави в цілому. Іншою проблемою є те, що суб'єкти господарювання в основному зосереджують свою увагу на використанні, а не на охороні туристично–рекреаційного потенціалу регіонів, оскільки охорона належить до затратної діяльності. На жаль, аналіз інвестиційної діяльності туризму свідчить про недостатнє інвестування заходів з охорони туристично–рекреаційного потенціалу регіонів. Низька ефективність механізму використання туристично–рекреаційного потенціалу регіонів зумовлена також недо-

статнім рівнем кадрового забезпечення туристичної галузі. Така ситуація становить загрозу для подальшого розвитку туристичного потенціалу регіонів і вимагає нагальних заходів щодо підвищення рівня раціональності використання туристичних ресурсів. Дослідження засвідчили, що для досягнення зазначених цілей необхідно передбачити таке:

- удосконалити механізм фінансового забезпечення еколого–економічної безпеки використання туристично–рекреаційного потенціалу регіонів;
- провести екологічний аудит туристичних ресурсів;
- стимулювати залучення вітчизняних та іноземних інвестицій у розвиток туристично–рекреаційних територій;
- сформувати єдиний державний кадастр туристичних ресурсів;
- упровадити механізм стимулювання охорони туристично–рекреаційного потенціалу регіонів;
- забезпечити систему контролю за процесами використання та охорони туристичних ресурсів.

Проведені дослідження дозволили сформувати організаційно–економічний механізм сталого розвитку туристичного потенціалу регіону.

Рисунок – Організаційно–економічний механізм сталого розвитку туристичного потенціалу регіону.

Таким чином, доведено, що механізм сталого розвитку туристичного потенціалу регіону є органічною складовою загально–національного економічного механізму та перебуває у взаємодії з іншими економічними механізмами, що регулюють процеси використання туристично–рекреаційного потенціалу регіону. Встановлено, що основними недоліками сучасного механізму використання туристичного потенціалу регіону є неспроможність зацікавити суб’єкти туристичного господарювання у проведенні заходів з раціонального використання, охорони і відтворення туристичних ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Проблеми та перспективи розвитку туризму в Україні та світі: управління, технології, моделі [колективна монографія] / за науковою редакцією проф. І. Волошина. – Луцьк: РВВ луцького НТУ, 2015. – 388 с.
2. Сталий розвиток та екологічна безпека суспільства в економічних трансформаціях / [Андреєва Н.М., Бараннік В.О., Белашов Є.В. та ін.]; За науковою редакцією д.е.н., проф. Хлобистова Є.В. /РВПС України, ІПРЕЕД НАН України, СумДУ, ЛНТУ, НДІ СРП. – Сімферополь: Фенікс, 2010. – 582 с.
3. Ткаченко Т. І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія / Т.І. Ткаченко. – 2-ге вид., випр. та доповн. – К.: Київ. нац. торг.–екон. ун–т, 2009. – 463 с.